

Sborové listy

Mimořádná příloha
příležitostníku Sboru pro záchranu hradu Lanšperka, občanského sdružení

Číslo 21

červen 2013

ORA ET LABORA

Modli se a pracuj

Převor P. Justin J. Berka, OCist. se Závišovým křížem v kapitulním sále vyšebrodského kláštera
© Cisterciácký klášter Vyšší Brod / Bohumil Kostohryz, boshua

ZEMSKÁ VÝSTAVA JIŽNÍ ČECHY = HORNÍ RAKOUSKO 2013

„Dávné stopy – nové cesty“

Cisterciácký klášter Vyšší Brod umožní veřejnosti shlédnout výjimečný, ojedinělý a jeden z nejvýznamnějších klenotů světového významu – kříž zvaný Závišův.

Cisterciácký klášter Vyšší Brod byl založený a svěřený pod ochranu Panny Marie v roce 1259 mnichy z rakouského Wilheringu, které pozvali Rožmberkové. Podle pověsti se tak stalo z vděčnosti po události, kdy se Vok z Rožmberka zázračně zachránil z rozbouřených vod Vltavy prosící o pomoc Pannu Marii.

Cisterciáci jsou reformovaní benediktinští mniši, kteří se snaží žít křesťanský život podle tzv. Řehole sv. Benedikta pro mnichy z 6. století. Cisterciáci žijí na jednom místě pod vedením zvoleného opata podle řehole, souboru rad k životu rozvíjejících Evangelia, v odloučenosti, tichosti, osobní práci a jednoduchosti. Klášter je chápán jako škola služby Kristovi, škola růstu v duchovní lásce a je předobrazem nebeského Jeruzaléma.

Poprvé klášter zrušili nacisté v roce 1941. Opat Tecelín Jaksch a další mniši byli uvězněni, ostatní vyhnáni. Sedm cisterciáků válku nepřežilo, padli na frontě jako polní kaplani. Klášter se stal skladištěm uměleckých předmětů pro plánované záměry Říše v Linci. V letech 1945 až 1946 byla většina německých bratří vyhnána. Druhou ránu klášternímu životu uštědřili komunisté. V noci ze 13. na 14. dubna 1950 přepadli klášter ozbrojené složky komunistického Československa. Zbývající němečtí mniši i s opatem byli vypovězeni ze země. Komunistická vláda klášter zrušila přechodem do tzv. péče státu. Klášter - knihovna a kostel byly provozovány jako muzeum. Ostatní objekty zpustošilo vojsko a stavební dělníci z nedaleké stavby Lipenské přehrady. Hospodářské objekty zdevastovala správa Státního statku. Pouze reklamní fráze o lidskosti socialismu znamenaly pro mnichy v celém komunistickém Československu opět vězení, ponižování a likvidaci svobody víry.

V roce 1990 byl klášter restituován původnímu majiteli. Řád cisterciáků se navrátil a mohla tak pokračovat a znovu i začít historie nového konventu.

Cisterciácký řád patří k řádům žijícím podle řehole sv. Benedikta z Nursie. Je neskutečné, jak stále aktuální, a možná, že pravdivější než kdykoliv v minulosti, zůstává Benediktova zásada „Modli se a pracuj“ i v současnosti.

„Závišův kříž – splendor mysticus“

„Závišův kříž – mystická záře“

Překrásný relikviář daroval vyšebrodskému opatství Lanšperku známý Záviš z Falkenštejna. Jedinečné je, že drahokamy a perlami zdobený kříž tzv. Závišův, v jehož středu byla zasazena část dřeva z Kříže, na kterém zemřel Ježíš Nazaretský, je stále chápán v souvislosti živé víry. Je její nedílnou součástí. Naštěstí není pouhým okázalým muzejním exponátem.

Závišův kříž byl naposledy vystaven s Českými korunovačními klenoty - s nimiž je porovnáván, podobně jako se vzácným relikviářem sv. Maura - na Pražském hradě v roce 1978 u příležitosti výročí úmrtí římského císaře a českého krále Karla IV.

Historický původ je nejasný a díky relikvii pravého Kříže je spojován s dobou císaře Konstantina I. Velikého a jeho matky sv. Heleny, s křížovými výpravami, se sňatkovou politikou českých panovníků, se soupeřením Přemyslovců a Habsburků, s mocným rodem Vítkovců.

Kříž zvaný Závišův byl zhotoven pravděpodobně ve 2. třetině 13. století jako korunovační kříž Bély IV. z rodu Arpádovců. Jedna z hypotéz praví, že se do Čech dostal s uherským korunním pokladem v roce 1270 s dcerou Bély IV. Annou Uherskou, která uprchla před boji o moc za svou dcerou Kunhutou, manželkou Přemysla II. Otakara. V bitvě na Moravském poli s římským a uherským králem byl král železný a zlatý v roce 1278 zabit. Královnu vdovu okouzлил Záviš z Falkenštejna. Později se stal jejím manželem a velmi brzy vdovcem. Jeho další manželkou byla sestra uherského krále Alžběta Uherská.

Pro údajné spiknutí proti českému králi Václavovi II. byl Záviš z Falkenštejna v roce 1290 popraven před zámek Hluboká. O dva roky později daroval Václav II. Lanšperské panství nově založenému cisterciáckému Zbraslavskému klášteru. Prý i jako pokání za Závišovu popravu.

Klenoty po královně vdově Kunhutě musel Záviš ještě před svou smrtí vrátit. Kříž však vyšebrodským cisterciákům musel darovat dříve, neboť mezi vrácenými klenoty už nebyl.

Z materiálního popisu vyplývá, že na lící straně je umístěno 11 safírů, 4 rubíny, 3 spinely, 7 smaragdů, 6 almadinů, 7 ametystů, 5 chalcedonů, křemenná dubleta a 7 skel. Z hlediska barev dominuje modrá, červená a fialová, místy zelená. Na relikviáři je osazeno více než 230 perel. Rubovou stranu vyšebrodského kříže zdobí emaily: sv. Jiří, sv. Pavel, sv. Tomáš, sv. Jan Theolog, sv. Petr, sv. Lukáš, sv. Demetrios Soluňský a sv. Athanasios.

Bez podstavce je kříž vysoký 459 mm, horní příčné břevno měří 229 mm, patibulum 273 mm. Všechna ramena jsou na koncích rozvinuta v trojlistou francouzskou lilii. Celková výška kříže je asi 710 mm. Šířka všech ramen je v průměru 31 mm, síla podkladových plechů s filigrány 0,25-0,3 mm, váha všech filigránových plechů bez výzdoby 520 g, váha stříbrného korpusu kříže 425 g.

Původní korpus byl nahrazen dvoudílným jádrem ze stříbra, které bylo vyhotoveno v roce 1775. K jádru je připojeno 16 filigránových zlatých plechů mimořádně vysoké ryzosti. Původní pravděpodobně zlatý podstavec musel klášter v roce 1811 odevzdat z důvodu státního bankrotu Rakouského císařství. Novobarokní noha o průměru 28 cm je zdobena skleněnými imitacemi, karneoly, menšími perlami a českými granáty (39 drahokamů a 31 vltavských perel). Na její spodní straně je uveden rok 1840. Z této doby pochází rovněž zlatá soška ukřižovaného Krista.

Osud kříže byl pohnutý i ve 20. století. V průběhu mobilizace v září 1938 vpadli do kláštera ozbrojenci SA. Ve Vyšším Brodě došlo dokonce k přestřelce s českými vojáky. Tehdejší opat Tecelín poslal největší klášterní cennosti Závišův kříž, Cyklus Mistra vyšebrodského oltáře a Vyšebrodskou madonu k úschově do Prahy. Těsně před koncem války nacisté kříž odvezli s dalšími uměleckými předměty do Rakouska, kde byly ukryty v solných dolech. Vrátily se do Čech až po jejich objevení Američany.

Kříž byl součástí klášterních sbírek do 14. října 1949, kdy byl veškerý majetek kláštera zestátněn. Kříž Záviše z Falkenštejna putoval do chrámového pokladu katedrály sv. Víta na Pražském hradě. Domů se k cisterciáckým mnichům vrátil v roce 1990 po pádu totalitního socialismu.

Vyšebrodský cisterciácký klášter

Čelní strana kříže zvaného Závišův

© Cisterciácký klášter Vyšší Brod / Bohumil Kostohryz, boshua

Rubní strana kříže zvaného Závišův

© Cisterciácký klášter Vyšší Brod / Bohumil Kostohryz, boshua

Horní příčné břevno pravé a část pně se středovým křížkem na čelní straně Závishova kříže
© Cisterciácký klášter Vyšší Brod / Bohumil Kostohryz, boshua

„Dávné stopy – nové cesty“

Zemská výstava jižní Čechy = Horní Rakousko 2013 s podtitulem „Dávné stopy – nové cesty“ se prezentuje ve městech Bad Leonfelden – Český Krumlov – Freistadt – Vyšší Brod. Cílem není pouze prezentace prostřednictvím ojedinělých výstav uměleckých skvostů, ale také obnova historických památek a jejich rehabilitace a návrat do života. Ve Vyšším Brodě byl renovován interiér klášterního chrámu. V rámci zemské výstavy je zpřístupněna kapitulní síň, křížová chodba a rajský dvůr. - rd -

Cisterciácký klášter ve Vyšším Brodě nad Vltavou a klášterní kostel Nanebevzetí Panny Marie
Foto Mgr. Zdeněk Kubeš a xkremen, převzato z <http://foto.mapy.cz/Vysebrodsky-klaster>. © Seznam.cz, a. s.

Detailní pohled na horní křížení čelní strany Závěšova kříže
© Cisterciácký klášter Vyšší Brod / Bohumil Kostohryz, boshua

Použité zdroje:

Závěšův kříž. Cisterciácký klášter Vyšší Brod. Tisková zpráva, listopad 2010; <http://www.e-stredovek.cz/view.php?navezclanku=kriz-krasneho-zavise&cislocanku=...> [11.04.2013]; <http://www.klastervyssibrod.cz>. [06.05.2013]

Autorizované fotografické snímky kříže zvaného Závěšův s udělením autorských práv k jednorázovému zveřejnění pro Radima Duška, jednatele Sboru pro záchranu hradu Lanšperka, občanského sdružení, ve Sborových listech poskytl z pověření Cisterciáckého opatství Vyšší Brod Mag. phil. Jiří Franc.

Důležité upozornění pro čtenáře - jakékoliv další použití ve Sborových listech uveřejněných snímků je možné výhradně za předešlého písemného souhlasu Cisterciáckého opatství Vyšší Brod.

Autor příspěvku děkuje Mag. phil. Jiřímu Francovi za pochopení a pomoc. Převoru P. Justinu Berkovi, OCist. přeje dostatek síly k pokračování v obnově duchovního centra jihočeského regionu, slávy a krásy Cisterciáckého kláštera ve Vyšším Brodě.

Sbor pro záchranu hradu Lanšperka, občanské sdružení, nemůže nezávidět Sdružení na podporu cisterciáckého kláštera Vyšší Brod, kterému se daří renovovat klášterní budovy. Nezbývá než popřát, ať se daří překonávat všechny překážky a potíže, zejména, jsou-li spojené s lidskou záští, závistí a s nepochopením.

ORA ET LABORA

Vyobrazení sv. Petra na největším z devíti byzantských emailů (průměr 43 mm) mezi čtyřmi safíry

© Cisterciácký klášter Vyšší Brod / Bohumil Kostohryz, boshua

Když jednou syn rybářův Šimon (*? Betsaida – 13. 10. 64/67 Řím) - sv. Petr - se svým bratrem Ondřejem rybařil, šel okolo Ježíš, který oba vyzval, aby ho následovali. Uposlechli a Šimon se stal největším z Kristových učedníků. Stal se svědkem učitelových zázraků a činů. Ježíš ho přímo jmenoval jako hlavu budoucí církve. Všeobecně je známé trojí Kristovo zapření: „Než kohout zakokrhá, třikrát mě zapřeš.“

„Šimon Petr mu řekl: „Pane, kam odcházíš?“ Ježíš odpověděl: „Kam já jdu, tam mne nyní následovat nemůžeš; budeš mne však následovat později.“ Šimon Petr mu řekl: „Pane, proč tě nemohu nyní následovat? Svůj život za tebe položím.“ Ježíš odpověděl: „Svůj život za mne položíš? Amen, amen, pravím tobě: Než kohout zakokrhá, třikrát mě zapřeš.“ (J 13,36-38)

Petrovi byla dána moc uzdravovat nemocné, řídil volbu apoštola Matěje, náhrady za zrádce Jidáše, otevřel církev pro nežidovské národy. Spolupracoval s apoštolem Pavlem.

Zemřel mučednickou smrtí ukřižováním.

Svatý Petr je patronem církve, rybářů, obchodníků s rybami, lodníků, trosečníků, řezníků, sklářů, truhlářů, hodinářů, zámečníků, kovářů, slévačů olova, hrncířů, zedníků, cihlářů, motorkářů, kameníků, síťářů, soukeníků, valchářů, kajcníků atd.

Na vyobrazeních je k poznání podle atributů - zkřížené klíče, obrácený kříž (odkazuje na jeho ukřižování hlavou dolů), berla s třemi příčnými břevny (papežská), kniha (evangelium), kohout (zapření svého učitele), ryba nebo loď (symboly křesťanství i rybářství – původ).

Lanšperk ve vztahu k osobnosti Závíšovi z Falkenštejna

Radim Dušek

Závíš z Falkenštejna
* kolem roku 1250
+ 24. srpna 1290

Závíš z Falkenštejna se vypracoval mezi nejmocnější české velmože 2. poloviny 13. století. Jeho kořeny patří do rodu Vítkovců. Jeho otcem byl ne příliš majetný Budivoj z Krumlova a matkou Perchta, dcera Kalchoha II. z Falkenštejna. Někteří historikové mínili, že titul „z Falkenštejna“ si neoprávněně přivlastnil z období, kdy byl purkrabím hradu Falkenštejna, patřícího hornobavorskému rodu Falkenštejnů, jiní tvrdí, že byl skutečným majitelem hradu.

Byl chápán i jako „povýšenec dosáhnuvší moci a lesku svými vynikajícími vlastnostmi duševními i tělesnými.“

V roce 1276 se objevil jako náčelník Vítkovců, kteří těžili z rozporů českého krále Přemysla II. Otakara s Rudolfem Habsburským. V průběhu jejich války se vzbouřili a plenili královský majetek v jižních Čechách. Vzpouza Vítkovců přinutila Přemysla II. Otakara, aby s římským králem Rudolfem 21. listopadu 1276 podepsal ponižující Vídeňský mír. Přemysl odboj krutě potrestal a hrady Vítkovců dobyl. Závíš s bratry utekl do ciziny. Závíš byl v nepřítomnosti odsouzen ke ztrátě hrdla. O dva roky později, v průběhu nové války mezi Přemyslem a Rudolfem, Závíš významně nezasáhl. Jeho nabídka pomoci českému králi noc před bitvou je s největší pravděpodobností pouhou smyšlenkou Dalimilovy kroniky.

Po Přemyslově porážce v bitvě na Moravském poli 26. srpna 1278 se Vítkovci vrátili do Čech a samozřejmě uchopili zpět svůj majetek. Královské město Budějovice dostalo za vyučenou. Závíš město přepadl a vypálil.

V dubnu 1279 královna vdova Kunhuta uprchla z vězení na Bezdězi a usadila se na hradě v Hradci nad Moravicí. Tam se s ní v roce 1280 Závíš seznámil. Jejich pragmatické partnerství přerostlo v milostný poměr.

„Muž neobyčejné krásy tělesné a skvělých darů ducha rychle si podmanil mladou ještě královnu, která zahořela k němu láskou takovou, že vrstevníci nedovedli si věc vyložit jinak, než pomocí čarodějnictví, jež prý Závíš uměl provozovati. Královna ustanovivši ho kastelánem hradu, na němž bydlila, žila s ním, budíc všeobecné pohoršení, a porodila mu brzy syna Jana.“ (Ottův slovník naučný)

Pětatřicetiletá vdova jmenovala Závíše hradeckým purkrabím. Z lásky se narodil syn Jan, zvaný Ješek.

Když se v květnu 1283 vrátil z braniborského zajetí dvanáctiletý král Václav, povolal svoji matku k sobě. Závíš se stal nejvyšším hofmistrem a mladého krále si získal připravovanými hrami. Závíš se po boku královny vdovy Kunhuty stal samostatným regentem království a jeho příbuzní a přátelé obsadili významné úřady. Energické vystupování a důrazné hájení královské moci mu zajistilo nejen konečně přední pozici mezi Vítkovci, ale rovněž nepřátele mezi šlechtou i dřívějšího spojence římskoněmeckého krále Rudolfa Habsburského.

Nejnovější historický výzkum na základě malého množství informací uzavírá problematiku Závíšova a Kunhutina sňatku do období od podzimu, zimy 1283 po konec května 1285.

Půda pod nohama se Závíšovi začala hroutit po předčasné Kunhutině smrti v září 1285. Nedlouho po královnině úmrtí obdaroval král Závíše i jeho syna Ješka rozsáhlým územím ve východních Čechách. Právě odtud pochází zatím první známá písemná zmínka o Lanšperku.

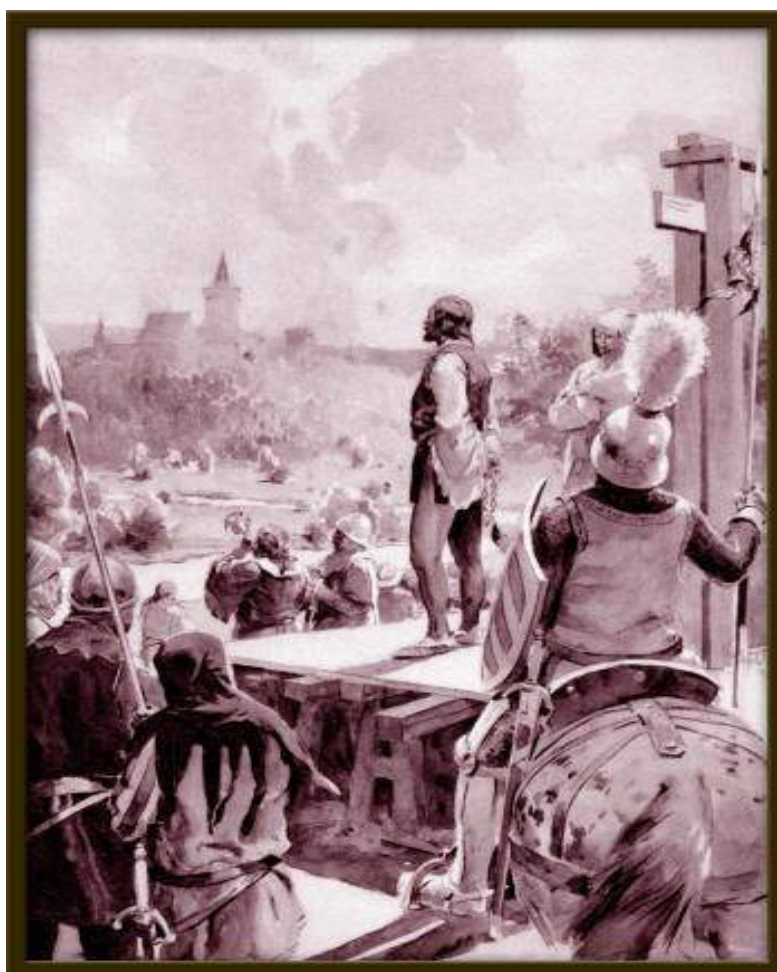
25. října 1285 vydal český král Václav II. listinu, kterou věnoval město Poličku a Lanškroun, hrad Lanšperk, vše s širým okolím. Drželi i Svojanov.

Mladý král Václav začal postupně naslouchat pomlouvačům a našeptávačům ze strany Závišových nepřátel. Situace se prokazatelně obrátila v roce 1287, kdy se někdy koncem června do Čech vrátila Václavova manželka Guta Habsburská. Ta kolem sebe postupně soustředila šlechtickou opozici.

Jakmile Záviš opustil dvůr, očerňování jeho osoby nemohlo být zastaveno. Když se v roce 1287 oženil s Alžbětou, sestrou uherského krále Ladislava, nejen česká královská moc si vše vysvětlovala tak, že Záviš hledá pro své pikle uherskou oporu. Zastrášený král se rozhodl, že Záviše předejde. Přijal pozvání na křtiny a rozhodl se, „aby se postaral o mír sobě i celému království, uvrhnout Záviše do pout zajetí a předstíraje, že se nemůže bez jeho průvodu odebrat k chystané křestní hostině, poslal pro něho posly, aby přišel do Prahy doprovodit ho.“ (Zbraslavská kronika, s. 65)

Na královském dvoře byl však Záviš zajat, obviněn ze zrady a přípravy královy vraždy a uvězněn. Hrozbou královské moci byla v té době občanská válka s Vítkovci. Záviš byl v zajetí do léta 1290, kdy byl soudním tribunálem odsouzen.

K získání jihočeských nemovitostí král Václav přikázal vodit Záviše od hradu ke hradu a hrozit jeho popravou, pokud se nevzdají. Když přivedli Záviše před hrad Hlubokou, obránce Vítek, Závišův starší bratr, odepřel hrad vydat. Vůdce královského vojska Mikuláš Opavský dal Záviše pravděpodobně 4. července nebo 24. srpna 1290 stít.

GOTH, Jan. Poprava Záviše z Falkenštejna pod hradem Hluboká.
Publikováno v Palackého dějinách národa českého v Čechách a v Moravě, 2. díl.

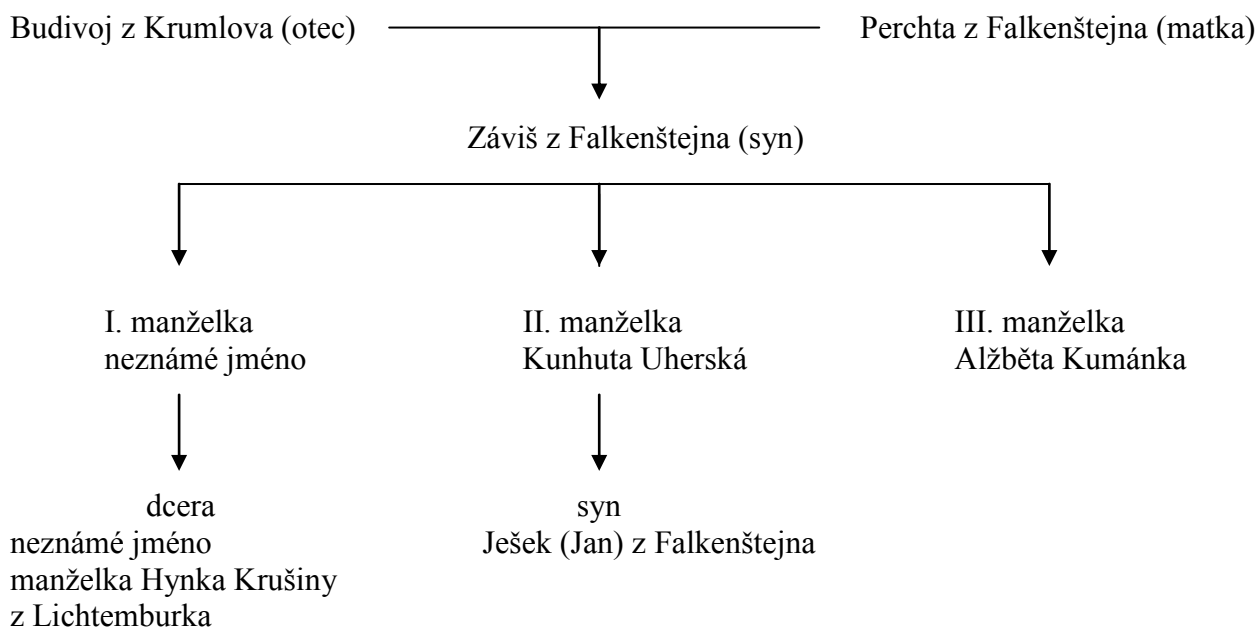
Závišovo tělo bylo s královým svolením pohřbeno v rodovém klášteře rožmberské a krumlovské větve Vítkovců ve Vyšším Brodě. Cisterciáci zajistili Závišův pohřeb a pochovali ho v kapitulní síni. Osud výrazné osobnosti a postavy českých dějin byl zakončen.

A jaký byl Ješkův osud? U dvora v Praze byl nežádoucí, proto ho podobně jako většinu tehdejších levobočků čekala kariéra v církevních službách. Vstoupil do řádu německých rytířů a ve 20. letech 14. století dokonce zastával úřad českého zemského komtura. Svého staršího bratra Václava II. přežil o více než 30 let.

O dva roky později od popravy Záviše z Falkenštejna, král Václav II. naplnil svůj slib, který dal v době rozhodování o Závišově osudu. Založil klášter k počtě Panny Marie, cisterciácké opatství na Zbraslavi. Nový klášter se stal nejen Václavovým oblíbeným místem, vzniklo zde také nové přemyslovské pohřebiště.

August Sedláček ve svém velkolepém díle Hrad, zámky a tvrze království českého uvedl, že: „Pro ukojení svědomí svého založil prý král Václav klášter ve Zbraslavi a uveda tam řeholníky Cisterciácké, nadal je hojným dědictvím.“

Král Václav II. 21. května 1304 v tzv. druhé nadační listině daroval a potvrdil zbraslavskému zboží mimo jiné hrad Lanšperk a města Ústí nad Orlicí, Českou Třebovou, Lanškroun a Jablonné nad Orlicí včetně vesnic k nim náležejícím.

Použité zdroje:

CHARVÁTOVÁ, Kateřina. *Václav II. Král český a polský*. Praha : Vyšehrad, 2007; *Ottův slovník naučný*. d. XXVII., s. 476-477; SEDLÁČEK, August. *Hrad, zámky a tvrze království českého*. d. II., 3. vyd. Praha : Argo, 1995; VANÍČEK, Vratislav. *Velké dějiny zemí Koruny české III. 1250-1310*. Praha : Paseka, 2002; *Zbraslavská kronika*. Praha : Svoboda, 1976; ŽEMLIČKA, Josef. *Století posledních Přemyslovců*. 2. vyd. Praha : Melantrich, 1998; ELISABETH. *Záviš z Falkenštejna, část první – Záviš a král Přemysl Otakar II.* (16.09.2007) In: <http://www.e-stredovek.cz/view.php?navezclanku=zavis-z-falkenstejna-cast-prvni-zavi...> – včetně barevného vyobrazení Závišovy pečeti [30.05.2013]; ELISABETH. *Záviš z Falkenštejna, část druhá, Záviš a Kunhuta*. (03.02.2008) In: <http://www.e-stredovek.cz/view.php?navezclanku=zavis-z-falkenstejna-cast-druha-zavi...> [30.05.2013]; http://cs.wikipedia.org/wiki/Z%C3%A1vi%C5%A1_z_Falken%C5%A1tejna. [30.05.2013]; ELISABETH. *Kříž krásného Záviše*. (09.03.2008) In: <http://www.e-stredovek.cz/view.php?navezclanku=kriz-krasneho-zavise&cislocclanku=...> včetně vyobrazení vyšebrodského kláštera [30.05.2013]; <http://www.klastervyssibrod.cz/Prohlidky>. [14.06.2013]; <http://www.mestovyssibrod.cz/2010080003-cisterciacky-klaster-vyssi-brod>. [14.06.2013]; <http://www.klaster-vyssibrod.cz>. [06.05.2013]

Denní řád cisterciáckého opatství ve Vyšším Brodě

3:45	Vstávání
4:15	Vigilie (noční officium) následuje rozjímání
6:15	Laudy (ranní chvály) následuje konventní mše svatá (neděle a zasvěcené svátky v 10:00) následuje snídaně (individuálně)
8:15	Prima (v neděli a zasvěcené svátky po ranních chválách) následuje čtení Řehole sv. Benedikta s výkladem v kapitulní síni, kapitula a rozdělení práce
9:00 – 11:45	Práce (mimo neděle a zasvěcené svátky)
12:00	Tercie a Sexta nekrologium (vzpomínka a modlitba za zemřelé) následuje oběd, který v postní době odpadá – pouze jedno jídlo za den následuje polední odpočinek (neděle a zasvěcené svátky společná rekreace)
14:00	Práce (mimo neděle a zasvěcené svátky)
14:45	Nona (odpolední modlitba v neděli a zasvěcené svátky ve 14:00)
15:00 – 16:30	Práce (v letním čase do 17:00)
16:45 – 17:15	Duchovní četba (v letním čase od 17:15)
17:30	Nešpory (v letním čase v 18:00) následuje tichá adorace neděle: výstav Nejsvětější Svátosti se svátostným požehnáním
18:10	Večeře (v letním čase od 18:40) následuje společná rekreace (dobrovolně)
19:15	Martyrologium (seznam mučedníků a mučednic, v letním čase v 19:45) Kompletář, Salve Regina (modlitba před spaním) následuje Silentium – přísné noční mlčení

Použitý zdroj:

<http://www.klastervyssibrod.cz/Zivot-v-klastere/Denni-rad>, [06.05.2013].

Tato mimořádná příloha Sborových listů vyšla díky pochopení firmy

www.skala-servis.cz

SBOROVÉ LISTY.

Mimořádná příloha příležitostníku Sboru pro záchranu hradu Lanšperka, občanského sdružení

Adresa: Sbor pro záchranu hradu Lanšperka, Lanšperk 55, 562 01 Ústí nad Orlicí 1, <http://www.lansperk-sbor.cz>
e-mail: sbor.lansperk@seznam.cz, e-mail pochody: pochody.lansperk@seznam.cz, **Správní rada:** Mgr. René Klimeš, Doc. Ing. Ladislav Maixner, CSc., JUDr. Eva Vaňková, jednatelé Radim Dušek a dr. Ing. Libor Kubišta. **Dozorčí rada:** Ing. Leoš Motl, Marek Skalický a Věra Šilarová. **Technická redakce:** Radim Dušek, Dalibor Adam. Podepsané příspěvky nemusí odpovídat stanoviskům správní a dozorčí rady, za obsah odpovídají autoři. Rukopisy a fotografie se nevracejí. Vyšlo bez jazykové redakce. /Neprodejné/
© Sbor pro záchranu hradu Lanšperka, občanské sdružení Tento výtisk byl vydán 6. června 2013.

Tyto Sborové listy, příležitostníku Sboru pro záchranu hradu Lanšperka, občanského sdružení, nebyly, nejsou a nebudou podporovány Evropskou unií.